

Povečanje produktivnosti v velenjskem rudniku

Na nedavni seji delavskega sveta v rudniku lignita v Velenju je vzbudilo posebno pozornost članov sveta poslovno poročilo za prvo letošnje polletje. Poročilo je zanimivo zato, ker ima rudnik lignita letos velike investicijske in proizvodne naloge, še bolj pa zato, ker je delavski svet prvič dobil popolnejše podatke o razdelitvi dohodka po novi uredbi. Naj takoj povemo, da bo rudnik v Velenju kot edini v Sloveniji v skladu s predpisi uredbe o razdelitvi dohodka gospodarskih organizacij plačal zvezi rudarski prispevek.

Osnovni plan proizvodnje rudnika je določil proizvodnjo 684 tisoč ton lignita, medtem ko je bil operativni plan nekaj višji — določal je proizvodnjo 771 tisoč ton v prvem polletju. V prvih šestih mesecih pa so velenjski rudarji proizvedli 826 tisoč ton lignita in so tako osnovni plan presegli za 20,76 odstotka, a operativni plan za 7,13 odstotka. V primerjavi z enakim razdobjem lanskega leta se je proizvodnja povečala za skoraj 42 odstotkov.

Pomemben porast delovne storilnosti

Posebno pomemben je uspeh, ki so ga velenjski rudarji dosegli v delovni storilnosti, kar je enako razvidno iz primerjave z lanskim prvim polletjem (številke pomenijo delovni učinek enega delavca v eni izmeni v tonah):

	do 30. VI. 1956	do 30. VI. 1957
pri pripravi	2,441	3,097
v odkopu	6,092	7,848
v jami	3,392	4,245

Podatki kažejo, da so se velenjski rudarji v delovni storilnosti približali srednjeevropski ravni.

Taki rezultati so seveda morali vplivati tudi na lastno ceno. Ker pa je od lanskega leta prišlo do sprememb nekaterih prvin, ki vplivajo na lastno ceno, je ta primerjava bolj zapletena. V minulem razdobju so se namreč povišale plače delavcev in uslužbencev, nadalje se letos v lastno ceno vračunajo tudi prispevki za socialno zavarovanje, stanovanjsko graditev in proračune. Razen tega so se povišali tudi stroški za kadre. Zaradi aktiviranja investicijskih objektov se je letos v rudniku povišala tudi amortizacija za zamenjavo in vzdrževanje za več kakor 150 milijonov din, povečali pa so tudi stroški materiala za reprodukcijo zaradi uvažanja nove mehanizacije.

Z upoštevanjem teh prvin je bila v planu določena lastna cena v višini 1.369 din za tono lignita. Dejanski stroški pa so v prvem polletju znašali 1.197,48 din. Do znižanja za 171,52 din v primerjavi s planirano ceno je prišlo predvsem zaradi višje proizvodnje.

Važna naloga rudnika lignita v Velenju je investiranje v kapitalno graditev in družbeni standard v skladu z nadaljnjo proizvodnjo. Računajo, da bo proizvodnja lignita v Velenju do l. 1963 porasla na 3 milijone ton na leto in bodo zato odprli še eno jamo, nakupili novo opremo in zaposlili večje število delavcev. V ta namen bo rudnik že letos investirati 1.015 milijonov din. Nekaj manj kakor polovico teh sredstev mu je zagotovljenih iz posojila splošnega investicijskega sklada, drugo pa iz sklada za amortizacijo. Razen tega bo rudnik izkoristil tudi dotacijo

iz sklada za kadre, porabil pa bo tudi del sredstev za samostojno razpolaganje.

Letos je v rudniku zaposlenih 2.228 delavcev, uslužbencev in vajencev. V prihodnjih letih se bo število zaposlenih še povečalo, kar pomeni, da se bodo vzporedno morale povečati tudi investicije v gradnjo stanovanj in drugih objektov družbenega standarda. To toliko bolj, ker doslej gradnja teh objektov ni šla v korak s kapitalno graditvijo.

Lani so za družbeni standard investirali približno 300 milijonov. Letos znašajo ta sredstva približno 909 milijonov: iz zveznega sklada za graditev stanovanj v rudarskih naseljih jim je bilo odobreno posojilo v višini 450 milijonov, iz republiškega stanovanjskega sklada in iz sklada za investicije so dobili skoraj 400 milijonov, a 80 milijonov jim je dala komunna.

Znatno povečanje sklada za samostojno razpolaganje

Na povečanje sredstev rudnika kakor tudi na povečanje zaslužkov delavcev in uslužbencev je ugodno vplivala tudi nova uredba o razdelitvi skupnega dohodka. Upravni odbor je pripravil za sejo delavskega sveta, ki smo jo omenili, pregled o ustvarjenem dohodku v prvem polletju po novi uredbi in primerjalni pregled s podatki o tem, skoko bi se podjetje odrezalo, če bi ob razdelitvi uporabili lanske instrumente. Primerjava kaže, da je podjetje po novem načinu razdelitve v ugodnejšem položaju in da je okraj dobil več sredstev.

Obračun po novi uredbi za prvo polletje letos vsebuje naslednje najvažnejše postavke:

skupni bruto dohodek	1.750.573.998 din
skupni proizvodni stroški	982.167.330 din
dohodek za razdelitev	768.406.668 din
od tega gre za:	
družbeni invest. sklad	144.537.237 din
dohodek delavc. in uslužb.	547.028.564 din
sklad za samost. razpol.	76.840.647 din

V skupne proizvodne stroške je vračunani tudi rudarski prispevek v znesku 143.152.678 din, ki pripada zvezi.

V naslednji tabeli pa objavljamo nekatere glavne postavke iz obračuna istega dohodka in izdatkov na osnovi lanskih instrumentov:

dobiček	653.196.916 din
del dobička za zvezo	326.598.458 din
plače iz dobička	74.403.925 din
okrajni investicijski sklad	38.042.836 din
sklad za samost. razpol.	20.484.604 din
predračun okraja	57.865.888 din
predračun zveze	30.051.842 din

Kakor vidimo znaša sklad za samostojno razpolaganje letos nad 76 milijonov din, medtem ko bi znašal po sistemu razdelitve po dobičku nekaj nad 20 milijonov. Okraj je z razdelitvijo dohodka dobil 144,5 milijona din, medtem ko bi po lanskim instrumentih znašal njegov delež nekaj manj kakor 96 milijonov din. Delež zveze pa se je znatno zmanjšal.

V razpravljanju o bilanci podjetja so člani delavskega sveta posebno poudarili potrebo po napredku proizvodnje, boljšem izkoriščanju zmogljivosti in varčevanju z materialom, da bi tako povečali delovno storilnost in znižali proizvodne stroške.

Bor uspešno izpolnjuje plan

Delovni kolektiv Rudarsko toplotniškega bazena v Boru je letos storil vrsto ukrepov za izpolnitev proizvodnega plana, zmanjšanje proizvodnih stroškov in delovne sile, povečanje delovne storilnosti in kot rezultat vsega tega povišanje osebnih prejemkov delavcev in uslužbencev. Po dosedanjih rezultatih je mogoče reči, da ta kolektiv uspešno uresničuje svoje naloge.

Vzporedno s povečanjem proizvodnje je prišlo v vseh obratih tudi do zmanjšanja števila zaposlenih za skupno 3,5 odstotka. Delovni čas so v povprečju izkoristili 83,9 odstotno. Najbolje so izkoristili delovni čas visokokvalificirani in kvalificirani delavci, a najslabše nekvalificirani delavci. Odstotek izkoriščanja delovnih ur je v primerjavi z lanskim letom in v razmerju do skupnega števila delovnih ur znatno nižji. To posebno ugotavljamo pri boleznih, ki trajajo nad 7 dni, in neopravičenih izostankih. Lani je samo na bolezenske dopuste in neopravičene izostanke odpadlo 7,45 odstotka skupnega delovnega časa, letos pa le 3,85 odstotka.

Lastne cene so v primerjavi s planiranimi zmanjšali za 3,35 odstotkov. Znižanje so realizirali v vseh obratih, dosegli pa so ga pri vseh prvih strukturah cen, na katere lahko podjetje vpliva: materialni stroški so se znižali za 5,4 odstotka, obresti od obratnih sredstev za 3,3, plače s prispevkom za 4,7 odstotka itd. Zmanjšanje lastne cene je bilo realizirano kljub nekaterim objektivnim težavam, na katere je naletelo podjetje (cena električne energije se je na primer povišala za 1,83 din pri kilovatu). Podjetje uporablja sedaj izključno iz domačih premogov izdelan koks. Odstotek bakra je v surovinah, ki jih predelujejo v topilnici, v primerjavi z lanskim letom znatno nižji.

Povečanje obsega proizvodnje in delovne storilnosti kakor tudi zmanjšanje proizvodnih stroškov je pozitivno vplivalo na osebne prejemke delavcev in uslužbencev. Po obračunu za prvih 6 mesecev je realizirani dohodek podjetja za 6 odstotkov višji, kakor je bil planiran, kar je posebno pozitivno vplivalo na povišanje osebnega dohodka po tarifnem pravilniku in na povišanje premij in nagrad. Osebnih dohodkov po tarifnem pravilniku, premije in nagrade so bili za 23 odstotkov višji, kakor so jih planirali. Povedano v absolutnih številkah: povprečna plača je po tarifnem pravilniku znašala lani 11.219 din, letos pa znaša 12.355 din. Izplačani presežek plačnega sklada je znašal lani na delavca in uslužbenca povprečno 1.694 din na mesec, letos pa v prvih šestih mesecih 3.088 din. Povprečni prejemki delavcev in uslužbencev so se povišali za 19,5 odstotka. Tako povišanje osebnih prejemkov so povzročili tudi instrumenti družbenega plana, ki so pozitivno vplivali tudi na delovno storilnost. V osmih delovnih urah lanskega leta so proizvedli 937,5 kg rude, letos pa je proizvajajo 1.052 kg, kar pomeni, da se je storilnost povečala za 12,2 odstotka. Na uspešno izpolnitev plana je vplivalo tudi prizadevanje vsega kolektiva.

Po rezultatih, ki so jih dosegli v devetih mesecih letošnjega leta, lahko pričakujemo, da bodo člani kolektiva rudarsko toplotniškega bazena v Boru prejeli iz presežka sklada za plače povprečno tri plače razen plač po tarifnem pravilniku.

M. Dinič